

PRESENTACIÓ

Riba, pensem en Riba poques voltes.

Riba, segons els homosexuals,

no acceptava la vida plenament:

feia l'antologia de la vida.

En la de Maragall, excloué allò

de la sardana; i la de Kavafis...

Ferran Carbó, en un article que va publicar a *Haidé* fa uns anys, citava aquests versos en els quals Estellés lamenta l'exclusió del poema «La sardana» de l'antologia de 1954 i insinua altres exclusions en Kavafis. Actualment sabem que, malgrat el que en diguessin alguns crítics quan va sortir l'edició de Kavafis per Riba, és poc fonamentada la impressió que Riba hagués exclòs volgutament de la seva tria els poemes de Kavafis de caràcter marcadament homosexual. Més enllà, però, de les raons que pogué tenir Estellés, aquí ens interessa veure Kavafis i Maragall en dos versos paral·lels. És el que podríem anomenar una versió poètica del que ens hem proposat en aquest dossier: convocar les possibles comparacions entre Maragall i altres poetes del seu temps, poetes amb qui havia viscut «vides paral·leles», en altres llocs i en altres llengües, però a la mateixa època. Alhora, ens interessa veure com en els versos d'Estellés s'involucren quatre poetes: Estellés mateix, els dos que posa en relació –Maragall i Kavafis– i el que (injustament, voldríem afegir) critica, Carles Riba. I això també ho volíem per al nostre dossier.

Efectivament, s'hi han posat en joc molts noms i moltes relacions. Si en l'article sobre Maragall i Kavafis, el fil conductor ens el proporciona el mateix Riba, en els dedicats a Trakl, Peretz i Palamàs no hi falten les referències i exploracions de la filosofia i la literatura alemanyes. Explorar la relació entre dos esdevé, doncs, investigar un món de connexions, tant amb els escriptors immediatament anteriors com amb els contemporanis, com amb els posteriors. A poc a poc, aquestes «vides paral·leles» ens van donant l'ocasió d'identificar inquietuds semblants no només en els autors, sinó en les seves tradicions literàries: el neguit català a cavall dels dos segles per construir una llengua literària té un reflex evident

en la recerca paral·lela dels escriptors grecs i dels escriptors ídix, tal com exposen i expliquen Ernest Marcos i Golda van der Meer; igualment, les tensions espirituals de Maragall troben un paral·lel en les de Trakl, tal com desenvolupa Maure Espadaler.

Tant l'article de Maure Espadaler sobre Trakl com el meu sobre Kavafis tracten d'autors ja molt coneguts per als lectors catalans, amb la voluntat de donar-los una nova mirada a través de la comparació amb Maragall. Espadaler parteix de la filosofia alemanya i indaga com els poetes es proposaven observar i crear la natura a través dels significants i mitjançant la rima. A partir d'aquí es qüestiona sobre l'ordre del món i la realitat i com els dos poetes s'endinsen en el que Maragall anomena «vida i mort», que esdevé el paral·lel de la malaltia i el guariment en Trakl. D'altra banda, en el meu article sobre Maragall i Kavafis, parteixo d'algunes similituds contextuals que porten, però, a la constatació de notòries diferències temàtiques entre els dos autors. A través de la mediació de Riba arribem a un fil que els uneix, la recerca d'una llengua més immediata que permet a cadascun d'ells, a la seva manera, plasmar un desig d'eternitat.

Altrament, l'article d'Ernest Marcos sobre Kostís Palamàs i el de Golda van der Meer sobre Isaac Leib Peretz tracten l'obra de poetes menys accessibles per al lector català. Ens donen l'ocasió de descobrir noms importantíssims en la seva literatura nacional –i en l'àmbit lingüístic propi– que, tanmateix, no han gaudit de tanta difusió cap a fora. Ernest Marcos explora la significació de Palamàs per als seus contemporanis i per als seus epígons i com coincideix amb Maragall en l'aposta per una llengua propera a la del poble, i en recorre l'obra desgranant com la influencien els mateixos referents de Maragall –Wagner, Goethe, Nietzsche– sense oblidar el paper que hi té, de retop, la traducció literària. Golda van der Meer, al seu torn, ens brinda l'ocasió de conèixer un dels tres grans clàssics de la literatura ídix, Isaac Leib Peretz, de qui destaca, també paral·lelament a Maragall, el compromís amb la llengua, la influència de Goethe i de Novalis i la modernització de l'estil literari buscant naturalitat.

Els lectors d'aquest dossier hi trobarem moltes similituds i diferències entre uns autors i uns altres, però també serà una ocasió per emmirallar-nos-hi. En la comparació es va formant un reflex de com som ara: hi podem veure què ha ressaltat cada tradició dels seus autors del passat, hi podem veure quina importància donem al seu paper social, al seu compromís, a la seva funció més o menys vertebradora en la formació d'una literatura i alhora a les seves inquietuds poètiques i espirituals. Hi podem veure, en definitiva, com els llegim i com ens llegim.

Helena Badell